

КАРПЕЛЬОВА Ірина,
здобувачка вищої освіти,
Житомирський державний
університет
імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД ТА КОНТРОЛЬ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Право на охорону праці займає у системі трудових прав одне із фундаментальних значень, яке гарантується міжнародними та національними механізмами. Стаття 43 Конституції України встановлює право кожної особи, яка перебуває у трудових відносинах, на умови праці, які визначаються у стандартах, як належні, безпечні і здорові [1]. Оскільки норми про охорону праці закріплені на конституційному рівні стає зрозумілим, що сама держава визнала цю сферу державної соціальної політики пріоритетною.

Дослідження питань нагляду і контролю за додержанням законодавства про охорону праці здійснювали такі вчені як Н. Болотіна, О. Васильчишин, В. Прокопенко, Р. Чернега тощо. Проблема адаптації правового регулювання охорони праці до стандартів Європейського Союзу своє дослідження присвятила Ольга Рудницька [2]. Ю. Івчук проаналізувала вплив правових стандартів ЄС на державну політику у сфері охорони праці [3].

Міжнародна організація праці у 2022 році визнала безпечне та здорове робоче середовище одним із основних принципів і прав на роботі. Хоча трудове законодавство України щодо питань праці і врегульовує найважливіших питання щодо працевлаштування, процесу праці та захисту прав працівників, у реальності є значна частина роботодавців, які порушують встановлені правила забезпечення гідних умов праці. Зокрема, за даними перевірок Державної служби України з питань праці за останні 5 років права найменш захищених

верств населення порушуються найчастіше (працюючих неповнолітніх, осіб із сімейними обов'язками, осіб з інвалідністю тощо).

Державне управління наглядом та контролем за охороною й безпекою праці є окремим видом управлінських функцій органів влади, яким надано владні повноваження щодо забезпечення безпечних умови праці та її охорони праці у межах своєї компетенції.

Напрямами публічної політики у цій сфері є забезпечення справедливих та безпечних умов праці, захист прав обох сторін правовідносин (як працівника, так і роботодавця), поліпшення добробуту працюючих тощо.

Відповідно, в Україні створено систему спеціальних державних органів, які здійснюють нагляд і контроль за додержанням українського трудового законодавства (ст. 260 КЗпП України [4] та ст. 38 Закону України «Про охорону праці» [5]) та є незалежними у своїй діяльності від роботодавця. Контрольно-наглядова діяльність вказаних забезпечує законність у трудових правовідносинах, зокрема, її метою є запобігання та виявлення порушень законодавства про охорону праці.

Отже, державу можна визначити як одну із ключових суб'єктів соціально-трудоових правовідносин, зокрема, у сфері охорони та безпеки праці. Основним завданням останньої є гарантування дотримання прав працівників на збереження життя й здоров'я та забезпечення гідних умов праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Рудницька О. П. Проблеми адаптації правового регулювання охорони праці до стандартів Європейського Союзу / О. П. Рудницька // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки. 2017. Вип. 3, т. 1. С. 141-142.
3. Івчук Ю.Ю. Державна політика України у сфері охорони праці: вплив правових стандартів ЄС // Право та інноваційне суспільство № 1 (4) 2015. С. 132-137. URL: <https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Ivchuk.pdf>

4. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Про охорону праці: Закон України / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

КЛЕЩЕНКО Наталія,

кандидат юридичних наук,

науковий співробітник

Інститут держави і права

імені В.М. Корецького НАН України,

м. Київ, Україна

ПРАВО НА ЖИТТЯ: МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

З моменту звільнення перших території України після початку повномасштабної війни розв'язаної РФ відкрилися нелюдські злочини, вчинені окупантами. Першим прикладом таких злочинів була територія Київської області, зокрема Буча, Ірпінь, Бородянка, Макарів тощо. Сотні цивільних громадян були вбиті збройними силами РФ в ситуаціях, не пов'язаних з активними бойовими діями. Із збільшенням деокупації територій такі злочини тільки зростали. Порущувались основоположні прав людей, серед яких і право на життя. При чому таке порушення мало системний характер, і вчинювалося з особливою жорстокістю. На очах усього світу відбувалося і продовжує відбуватися грубе порушення всіх діючих норм міжнародного права. Ми ж зупинимо свою увагу на порушенні основоположного права людини – права на життя, яке являється загальноприйнятою нормою міжнародного права.

Сьогодні актуальність і важливість права на життя людини, його реалізація і захист є очевидними, адже без такого фундаментального права всі інші права перестають мати будь-яке значення. Життя це – передумова